

Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy

Bunt nastolatka

dr Maria Sroczyńska

Wyższa Szkoła Ekonomii i Prawa w Kielcach

28 marca 2012 r.

Organizatorzy

Partner strategiczny

NBP
Narodowy Bank Polski

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

Adolescencja – czyli problemy nastolatki/a

- Erik H. Erikson – dla dziewczynki i chłopca niezwykle ważna jest nadzieja, że któregoś dnia będą tak dobrzy jak ojciec i matka, a może nawet lepsi – Jestem tym kim chcę być (wczesne dzieciństwo) - Jestem tym czego się uczę (faza szkolna, latentna, podział pracy i równość szans);
- Poczucie tożsamości ego – zaufanie, że niezmienność i ciągłość ego może być podtrzymywana przez otoczenie zewnętrzne; zagrożeniem jest rozproszenie tożsamości (przemiana cielesności – anarchia popędów, autokracja sumienia); nietolerancja i okrucieństwo – obrona przed pomieszaniem tożsamości; wartość tożsamości tworzonych indywidualnie, a jednocześnie niebezpieczeństwo syntetycznej osobowości (jesteście tym kim się wydajecie lub co możecie kupić);
- Przejście do fazy wczesnej dorosłości – intymność a izolacja

Jaka jest młodzież? Spojrzenie socjologa

- **Młodzież** - kategoria między 15 a 24 r. życia – 16% społeczeństwa (dzieci i młodzież do 24r.ż. – 34%); jedna trzecia w niekorzystnych warunkach materialnych – raport *Młodzież 2011*;
- „Dzieci” i ich rola w procesie transmisji kulturowej; prefiguracja – dzieci uczą rodziców;
- **Pokolenie** (społeczno-historyczne) ?! brak organizującej idei i poczucia wspólnoty losu;
- „Bliskie” pokolenia (Karl Mannheim) – zmiany społeczno-kulturowe następują co mniej więcej 6 lat;

Jaka jest młodzież?

- **Między-pokolenie** – dotyczy młodych dorosłych, z jednej strony podobnych do rodziców (wartości osobiste i afiliacyjne), z drugiej do młodszych roczników (niekonwencjonalność, bycie wyjątkowym, permisywność, potrzeba wspólnoty rówieśniczej);
- **Pokolenie sukcesu** – internalizacja kategorii *sukces* dotyczy większości młodzieży (brak akceptacji obejmuje od kilku do 10%);
- **Pokolenie frugo** (*uwiedzenie przez konsumpcyjny styl życia – mieć żeby być*: wysoki status (wykształcenie), kariera zawodowa, pieniądze, barwny styl życia, hedonizm); *pokolenie Sieci* (własna przestrzeń kolonizowana przez młodzież w przeciwieństwie do Realu);

Jaka jest młodzież?

- *-pokolenie Jana Pawła II* - etykieta z którą utożsamia się 80% Polaków, jako grupa etosowa obejmuje 6-8% młodzieży;
- *-stracona generacja (porzucona generacja)* – przeciążenie młodych zbyt dużą odpowiedzialnością za własny los – „zrób-to-sam” (*crowded nest* jako konieczność, a nie wybór); młodzież jest „zawieszona” kulturowo, dryfująca, wiele treści ważnych dla rodziców: o charakterze religijnym, moralnym, obyczajowym, poddaje sepizacji (unieważnianiu)

Czego rodzice oczekują od dzieci, gdy dorosną?

- **moralnego postępowania – 64%**
- **posiadania własnego zdania – 59%**
- **aby potrafiło walczyć o własne sprawy – 58%**
- pomagania innym – 47%
- dobrej współpracy z innymi – 46%
- bycia patriotą – 44%
- bycia dobrym obywatelem – 39%
- zarabiania dużo pieniędzy - 37%
- bycia człowiekiem religijnym – 34%

Jaka jest młodzież?

- *neoplemiona* współczesnego świata (odizolowane od siebie zbiorowości, oparte na podobieństwie wartości, zainteresowań; stylu życia;
- *wspólnoty wirtualne; wspólnoty szatniowe, nosiciele zarazy – forpoczta nowej kultury)* – Zygmunt Bauman, Barbara Fatyga

Jaka jest młodzież?

- *zróżnicowane środowiska* (np. pragmatyczne elity, „normalni”, rozpaczliwy bunt przeciwko wykluczeniu (dresiarze), wycofujący się, łagodna misjonarska kontestacja, agresywna adaptacja w gangach) – Krystyna Szafraniec, Mirosława Marody;

Jaka jest młodzież?

- *dezakceptujący konformiści* – negacja świata polityki i mediów, rodzina jako wartość ukryta (*ideał*), silna potrzeba afiliacji, odrzucenie przez część młodych rywalizacji i kultu pieniądza, przy jednoczesnej ich akceptacji - ocena działań jednostek i instytucji;
- osobowość hybrydalna młodych, *homomiks* – *Jacek Kurzępa*;
- niezrealizowana tęsknota za wysokim statusem, byciem we wspólnocie, użytecznością dla „świata”, zagrożenie części młodzieży autorytaryzmem – *Hanna Świda-Ziemia*.

Jak rozmawiać z nastolatkiem?

- Odrzucić język „szakala” – ocena drugiej osoby, analiza jego wad, groźby („co za leniwe dziecko”, „gadasz bzdury”);
- Otworzyć się na język „żyrafy” – wyrażanie własnych potrzeb, uczuć i życzeń oraz umiejętność odczytywania ich ze słów innych (np. Tato, kiedy po powrocie z pracy włączasz telewizor, czuję się samotny(a). Potrzebuję kontaktu z tobą i chciał(a)bym trochę porozmawiać”);

Rady Marshalla Rosenberga

- Nie buduj barier, nie bądź „szakalem”, raczej „żyrafą”
- Nie krytykuj przesadnie
- Bierz odpowiedzialność za swoje myśli, uczucia, działania (zrezygnuj ze słowa musieć)
- Nie usprawiedliwiaj się działaniami innych
- Nie zasłaniaj się poleceniami autorytetów (np. bycia ojcem, matką)
- Nie usprawiedliwiaj się niekontrolowanymi impulsami
- Nie szantażuj karą

Składniki aktywnego słuchania

- ◎ *Empatia* – zdolność wchodzenia w sytuację innych i rozumienia ich „osobistego świata znaczeń”; klimat zrozumienia decyduje o psychicznym zdrowiu i rozwoju osobowym; ułatwia rozwiązywanie problemów i w efekcie większe zaspokojenie potrzeb.
- ◎ *Akceptacja* – okazywana jest przez reakcje potwierdzające, słuchanie bierne, a w szczególności słuchanie aktywne. Wyrażając akceptację podają do wiadomości:
 - > wiem, co odczuwasz;
 - > teraz rozumiem, jak widzisz sprawę;
 - > teraz widzę, że masz rację;
 - > to mnie interesuje i obchodzi;
 - > rozumiem twoją sytuację;
 - > nie mam zamiaru cię zmieniać;
 - > ani cię nie sędzę, ani nie oceniam;
 - > nie musisz obawiać się mojej krytyki.

Blokady komunikacji

REAKCJE ZAWIERAJĄCE OCENĘ, OSĄD, KRYTYKĘ, DEGRADUJĄCE

- ⊙ **sądzenie, krytkowanie, potępienie, strofowanie**
- ⊙ **obrzucanie wyzwiskami, wyśmiewanie**
- ⊙ **interpretowanie, analizowanie, stawianie diagnozy**
- ⊙ REAKCJE, MAJĄCE DODAWAĆ OTUCHY, ALE W GRUNCIE RZECZY BAGATELIZUJĄCE CZYJEŚ PROBLEMY LUB IM ZAPRZECZAJĄCE
- ⊙ **chwalenie, aprobowanie, ocena pozytywna, pochlebstwo**
- ⊙ **upewnianie, uspokajanie, wyrażenie współczucia, pocieszanie,**

REAKCJE, KTÓRE UWAŻA SIĘ ZA POMOCNE, LECZ ŁATWO WYZWALAJĄCE OPÓR

- ⊙ **badanie, wypytywanie, przesłuchiwanie**
- odwracanie uwagi, zmiana tematu rozmowy, zabawianie**

Reguły feedbacku

- ⊙ **Feedback odbywa się przez to, że:**
- ⊙ pozwala się, aby druga osoba dowiedziała się, co się myśli o sobie i co się odczuwa;
- ⊙ pozwala się innym wiedzieć, co się o nich myśli i jak się ich odczuwa (konfrontacja);
- ⊙ mówi się sobie wzajemnie, co się myśli o drugich i o sobie.
- ⊙ **Feedback może być udzielany na różny sposób:**
 - > świadomie: kiwać głową potwierdzająco lub nieświadomie – ziewać;
 - > spontanicznie: „dziękuję ci” lub na życzenie: „tak to mi pomogło”;
 - > słownie: „nie” lub bezsłownie: wyjść z pokoju;
- ⊙ formalnie: ankieta, kwestionariusz lub nieformalnie: oklaski

Metoda „Wychowanie bez porażek” Thomasa Gordona – jako sposób rozwiązywania konfliktów

- > Aktywne słuchanie; odpowiedź rozumiejąca.
- > Wyraźne i uczciwe wypowiadanie się; szacunek dla potrzeb drugiego.
- > Udzielanie pozytywnej, nie oceniającej informacji zwrotnej poprzez konfrontację osoby z tym, jak jest odbierane jej zachowanie.
- > Okazywanie akceptacji drugiego człowieka jako człowieka, nawet jeśli potępisz jego zachowanie.
- > Zaufanie, otwartość na nowe dane, wytrwałość.
- > Stanowcza niechęć do rezygnacji z rozwiązywania problemów.
- > Chęć współpracy zamiast rywalizacji, odrzucenie możliwości, że któraś ze stron konfliktu poniesie porażkę” .

XI przykazanie: **szanuj swoje
dziecko (szanuj samego
siebie)**

Dziękuję Państwu za udział w
zajęciach!